

Sygn.akt III AUa 645/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Alicja Sołowińska (spr.)

Sędziowie: SA Bohdan Bieniek

SA Piotr Prusinowski

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 grudnia 2013 r. w B.

sprawy ze skargi B. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wznowienie postępowania

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 marca 2013 r. sygn. akt IV U 415/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt II i oddala skargę o wznowienie postępowania;

II. odstępuje od obciążania wnioskodawczyni kosztami zastępstwa procesowego za II instancję.

UZASADNIENIE

B. P. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 20 grudnia 2011r. wydanym w sprawie sygn. akt IV U 2690/11, oddalającym jej odwołanie od decyzji ZUS z dnia 3 października 2011r. wstrzymującej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011r. Wnioskodawczyni domagała się zmiany powyższego wyroku i poprzedzającej go decyzji ZUS 3 października 2011r. i wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r. do dnia 30 kwietnia 2012r. wraz z odsetkami za zwłokę.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie skargi o wznowienie postępowania co do wypłaty emerytury od 1 października 2011r. do 30 kwietnia 2012r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 12 marca 2013r. w sprawie IV U 415/13 wznowił postępowanie w sprawie IVU 2690/11 zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 20 grudnia 2011r. (pkt I), zmienił zaskarżony wyrok i decyzję z dnia 3 października 2011r. i stwierdził brak podstaw do wstrzymania wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r. do dnia 30 kwietnia 2012r. (pkt II).

Wydanie orzeczenia poprzedziły następujące ustalenia. Wnioskodawczyni, na mocy decyzji ZUS z dnia 29 kwietnia 2008r., uzyskała prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 kwietnia 2008r. Wypłata świadczenia została jej zawieszona, gdyż kontynuowała ona zatrudnienie. Decyzją z dnia 29 stycznia 2009r. organ rentowy wznowił

wypłatę emerytury od dnia 1 stycznia 2009r., na mocy przepisów ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507), która to z dniem 8 stycznia 2009r. uchyliła przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej. Następnie organ rentowy decyzją z dnia 3 października 2011r. wstrzymał wypłatę świadczenia od 1 października 2011r., w związku z nowelizacją przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadzonych ustawą z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) polegająca na dodaniu art. 103a. Od powyższej decyzji ubezpieczona złożyła odwołanie domagając się jej zmiany i dalszej wypłaty świadczenia. Sąd Okręgowy w Olsztynie prawomocnym wyrokiem z dnia 20 grudnia 2011r. (IVU 2690/11) oddalił odwołanie. Wobec tego, iż ubezpieczona z dniem 29 maja 2012r. rozwiązała stosunek pracy, organ rentowy decyzją z dnia 22 czerwca 2012r. wznowił wypłatę świadczenia od 1 maja 2012r.

W ocenie Sądu pierwszej instancji skarga jest zasadna.

Sąd Okręgowy odwołał się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12 (Dz.U. z 2012 r. poz. 1285), w którym stwierdzono iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257 poz. 1726 oraz z 2011 r. nr 291 poz.1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227, z 2010 r. nr 40 poz. 224, nr 134 poz. 903, nr 205 poz. 1365, nr 238 poz. 1578, nr 257 poz. 1226, z 2011 r. nr 75 poz. 378, nr 149 poz. 887, nr 168 poz. 1001, nr 187 poz. 1112, nr 105 poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012r.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zgodnie z art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania także w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Jednocześnie Sąd zauważył, że spór dotyczył oceny, czy wznowienie wypłaty wstrzymanego świadczenia emerytalnego oraz dalszych kwestii z tym związanych powinno nastąpić od dnia 22 listopada 2012 r., a więc od daty ogłoszenia tego wyroku, czy też od daty wstrzymania świadczenia, jak żąda tego wnioskodawczyni.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko skarżącej, że organ rentowy powinien wypłacić świadczenie emerytalne od 1 października 2011r. Wskazał przy tym, że art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach dodany przez 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r.o zmianie ustawy o finansach publicznych w myśl orzeczenia Trybunału z dnia 13 listopada 2012r. jest niezgodny z Konstytucją od początku i został wyeliminowany z porządku prawnego w stosunku do osób, które nabyły prawo i miały realizowaną wypłatę emerytury przed dniem 1 stycznia 2011r. Powołał się przy tym na uzasadnienie w/w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r.

Sąd pierwszej instancji odniósł się również do orzecznictwa Sądu Najwyższego, w tym do postanowienia z dnia 13 stycznia 2009 r. o sygn. akt II Po 8/08 wskazującego na to, że po wznowieniu postępowania, na podstawie art. 401¹ § 1 k.p.c., sąd stwierdzając, iż orzeczenie wydane zostało na podstawie obowiązującego aktu prawnego ma jednocześnie przesłankę do innego rozstrzygnięcia sprawy uznając, że choć akt ten obowiązywał to nie powinien być zastosowany w sprawie, co okazało się dopiero po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd podkreślił, że ubezpieczona wniosek o emeryturę złożyła przed dniem 1 stycznia 2011r. Sporny artykuł 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Argument organu rentowego, iż wypłata wstrzymanej emerytury następuje dopiero od dnia 22 listopada 2012r. prowadziłaby do sytuacji, że w każdej sprawie skargę o wznowienie postępowania należałoby oddalić, gdyż organ rentowy, na ich wniosek, wypłaca wszystkim ubezpieczonym świadczenia od dnia publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego. W niniejszej sprawie

skarżąca otrzymuje świadczenie od maja 2012r., gdyż rozwiązała stosunek pracy. Zdaniem Sądu nie wpływa to jednak na jej prawo do żądania wypłaty wstrzymanej emerytury.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 401¹ k.p.c. wznowił postępowanie (pkt I wyroku) i na mocy art. 477 § 2 k.p.c. orzekł jak w pkt II sentencji wyroku przyznając ubezpieczonej prawo do wypłaty emerytury od dnia wstrzymania tj. od dnia 1 października 2011r. do 30 kwietnia 2012r.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając powyższy wyrok w pkt II, tj. w części stwierdzającej brak podstaw do wstrzymania wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r. do dnia 30 kwietnia 2012r. Organ rentowy zarzucił również Sądowi pierwszej instancji obrazę prawa materialnego, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. z uwagi na zmianę zaskarżonego wyroku z dnia 20 grudnia 2011r. (sygn. akt IV U 2690), a tym samym decyzji z dnia 3 października 2011r. i przyznanie prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011r. do dnia 30 kwietnia 2012r.

Wskazując na powyższe, ZUS wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II i oddalenie skargi, ewentualnie uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje.

Apelacja organu rentowego jest zasadna, aczkolwiek z powodu innych argumentów, niż te które zostały podniesione w jej treści.

Po pierwsze uwzględnienie wniesionej apelacji możliwe było w zakresie, w jakim organ rentowy zaskarżył przedmiotowy wyrok, a zatem co do okresu od dnia 1 października 2011r. do dnia 30 kwietnia 2012r. Po wtóre należy zauważyć, iż wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2008r., co też trafnie ustalił Sąd Okręgowy. Przedmiotowa okoliczność wywiera wpływ na dalsze postępowanie w sprawie. I tak wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) opublikowanym w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1285 z dnia 22 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dla przypomnienia wyjaśnić wypada, iż przedmiotowa ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 , Nr 257 poz. 1726) w swoim art. 6 dokonała zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych między innymi właśnie poprzez dodanie art. 103a. zgodnie z którym - prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Skutki zakresowej niekonstytucyjności przedmiotowego art. 28 są takie, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utracił on moc w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r. lub przed 8 stycznia 2009 r.

Bezspornym w świetle powyższych ustaleń faktycznych winno być, iż skarżąca nie należy do kręgu osób, które prawo do emerytury nabyły właśnie w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. kiedy to nie było obowiązku rozwiązywania stosunku pracy.

Jak już wyżej wskazano wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 29 kwietnia 2008r. od dnia 1 kwietnia 2007r. Miało to zatem miejsce w sytuacji, kiedy istniał obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez osobę pozostającą w zatrudnieniu, która ubiegała się o świadczenia emerytalne. Stosownie bowiem do obowiązującego w okresie od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.) prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Argumenty Trybunału Konstytucyjnego przytoczone w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012r., które zadecydowały o stwierdzeniu zakresowej niekonstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie przystają do sytuacji wnioskodawczyni. Powinna ona bowiem, przechodząc na emeryturę z dniem 1 kwietnia 2008r. być świadoma tego, że emerytura jej przyznana, zostanie zawieszona, jeżeli nie rozwiąże stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Już w decyzji przyznającej tę emeryturę zawieszono jej wypłatę z tego właśnie tytułu.

W tej sytuacji zapadły w dniu 13 listopada 2012 r. wyrok Trybunału Konstytucyjnego (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) nie ma zastosowania do sytuacji prawnej wnioskodawczyni, a w szczególności nie stanowi on wystarczającej podstawy do wznowienia postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 20 grudnia 2011 r. wydanym w sprawie o sygn. akt IV U 2690/11, w taki sposób aby uwzględnić odwołanie od decyzji z dnia 3 października 2011r. i podjąć wypłatę emerytury zawieszanej od dnia 1 października 2011r.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, na zasadzie art. 386 §1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok w jego zaskarżonej części i wniesioną skargę, z mocy art. 412 § 2 k.p.c., oddalił.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania B. P. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za drugą instancję. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przy ocenie przesłanek, wskazanych w powyższym przepisie Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę szczególnie charakter sprawy i fakt, że jest ona jedną z wielu tożsamyh spraw, w których stroną jest organ rentowy. Sąd Apelacyjny miał także na uwadze fakt, że od 1 maja 2012r. wnioskodawczyni utrzymuje się wyłącznie z emerytury bowiem, rozwiązała stosunek pracy, który był przesłanką zawieszenia świadczenia. Z wypłacanej jej emerytury dokonywane są również potrącenia na zaspokojenie roszczeń komorniczych. Stąd obciążenie skarżącej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego byłoby nieuzasadnione.